

НАРОДНО-ОРКЕСТРОВЕ МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ XXI СТОЛІТТЯ НА ПРИКЛАДІ МИСТЕЦЬКИХ ПРОЕКТІВ ДРОГОБИЧЧИНИ: ПОРІВНЯЛЬНО- АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті розглядається народно-оркестрове мистецтво України сьогодні. Одним із пріоритетів пропаганди означеного спрямування виступають конкурсно-фестивальні проекти Дрогобиччини: імені Анатолія Онуфрієнка, «Візерунки Прикарпаття», «Perpetuum mobile». Водночас проводиться лінія популярного репертуару, який виконують колективи із різних регіонів України, Росії, Білорусі, Німеччини.

Ключові слова: оркестр народних інструментів, репертуар, пропаганда, конкурс, «Візерунки Прикарпаття», «Perpetuum mobile».

Serhiyenko O. XXIst century Ukrainian Folk Orchestral Art Implemented in Drohobych District Art Projects: Comparative and Analytical Aspects. The article concerns contemporary Ukrainian folk and orchestral art. As one of the priorities, Festival projects, implemented in Drohobych district, were taken as one of possible ways of promoting this art. Among them mention should be made of Anatoly Onufrienko Festival, «Carpathian Patterns», «Perpetuum mobile». At the same time we introduced a line of popular repertoire performed by the teams from different regions of Ukraine, Russia, Belarus, Germany.

Key words: folk instruments orchestra, repertoire, promotion, contest, «Carpathian Patterns», «Perpetuum mobile».

Сергиенко О. Народное-оркестровое искусство Украины XXI века на примере искусствоведческих проектов Дрогобыччины: сравнительно-аналитический аспект. В статье рассматривается народно-оркестровое искусство Украины сегодняшнего дня. Одним из приоритетов пропаганды определенного направления выступают конкурсно-фестивальные проекты Дрогобыччины: имени Анатолия Онуфриенко, «Узоры Прикарпатья», «Perpetuum mobile». В то же время проводится линия популярного репертуара, который выполняют коллективы из разных регионов Украины, России, Беларуси, Германии.

Ключевые слова: оркестр народных инструментов, репертуар, пропаганда, конкурс «Узоры Прикарпатья», «Perpetuum mobile».

Постановка проблеми. XXI століття диктує нові форми, методи та соціальні стандарти розвитку мистецької освіти, виконавських та компо-

© Сергієнко О. Народно-оркестрове мистецтво України XXI століття на прикладі мистецьких проектів Дрогобиччини: порівняльно-аналітичний аспект

зиторських тенденцій. На сьогодні практично не залишилося державних оркестрів народних інструментів (за винятком академічного оркестру народних інструментів України під керівництвом народного артиста України В. Гуцала), які б систематично концертували, пропагуючи кращі зразки класичних творів, оригінальні композиції та народну музику. Винятком є навчальні колективи при мистецьких навчальних закладах I – IV рівнів акредитації, а також ряд самодіяльних оркестрів народних інструментів при Народних домах регіональних творчих осередків.

Одним із регіонів, який виступив ініціатором в утвердженні вагомості ролі народно-оркестрового мистецтва України із введенням означеної номінації у різноманітні конкурсні проекти, виступив Дрогобич. Мета мистецького Дрогобича полягає у виявленні, підтримці та пропаганді народно-інструментального оркестрового музикування на різних етапах виконавства (від початкової до вищої ланки, від аматорства до самодіяльності та ін.). Відтак, починаючи із 2007 року, Дрогобич активно залучає до співпраці різноманітні творчі колективи України, а сьогодні – і зарубіжжя.

Аналіз досліджень. Сьогодні Українська школа академічного народно-інструментального мистецтва багата на науково-методичну базу (праці М. Давидова, В. Гуцала, А. Онуфрієнка, С. Хащеватської та ін.), цілої низки наукових розвідок (публікації В. Варакути, Л. Боднар, П. Дрозди, А. Душного, В. Дейнеги, Ю. Лошкова, І. Мариніна, Л. Пасічняк, Т. Сідлецької, О. Трофимчука та ін.) довідникової [2; 3] та енциклопедичної літератури («Виконське музикознавство» М. Давидова). Композиторами різних років (В. Власовим, В. Гуцалом, В. Дмитренком, В. Зубицьким, Г. Казаковим, Л. Колодубом, К. М'ясковим, А. Онуфрієнком, Я. Олексівим, В. Попадюком, Ю. Польовим, М. Стецюном та ін.) створено низку оригінальної музики, керівниками колективів здійснено опрацювання, інструментування та аранжування творів світової класики та інспірування для оркестру творів, написаних в оригіналі для баяна-акореона, скрипки, фортепіано тощо.

Основні праці, які висвітлюють масштабну результативність оркестрового мистецтва Дрогобиччини ХХІ століття, – довідники А. Душного та Б. Пица «Львівська школа баянно-акордеонного мистецтва» (Дрогобич, 2010) [2] та «Кафедра народних музичних інструментів та вокалу Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» (Дрогобич, 2011) [3], у яких подаються результати конкурсних змагань та регіональне представництво. Також наша увага зосереджена на аналізі програм конкурсів: Всеукраїнського конкурсу виконавців на народних інструментах імені Анатолія Онуфрієнка (2007, 2009) [4; 5]; Всеукраїн-

ського конкурсу баяністів-акордеоністів «Візерунки Прикарпаття» (2010, 2011, 2012) [7; 9; 11]; Міжнародного конкурсу баяністів-акордеоністів «Perpetuum mobile» (2009 – 2013) [6; 8; 10; 12; 13], які проводяться на базі двох мистецьких закладів Дрогобича, – музичного училища імені Василя Барвінського та музично-педагогічному факультеті педуніверситету імені Івана Франка.

Мета статті полягає у виявленні оркестрових народно-інструментальних колективів України ХХІ століття в контексті Дрогобицьких конкурсів, їхньої ролі в соціокультурі сьогодення та репертуарних тенденцій.

Виклад основного матеріалу. Народно-інструментальне мистецтво Дрогобищини ХХІ століття дало потужний мистецький стимул заявити про себе, свої уподобання, свій склад, репертуар тощо цілій когорті оркестрових колективів України, а також зарубіжжя (Росії, Білорусі, Німеччини). Починаючи із 2007 року, систематично двічі на рік (буває і тричі – 2012 р.) Дрогобич стає «столицею» народно-інструментального мистецтва і зокрема – оркестрової ланки. Тут проявляють своє мистецтво дитячі, самодіяльні, навчальні та професійні оркестри народних інструментів (ОНІ) із різних куточків України, обмінюються репертуаром керівники, ведуться методичні семінари для диригентів колективів, демонструється зразкове виконання (ОНІ Донецької музичної академії імені Сергія Прокоф'єва під керуванням А. Нижника, 2011 р.).

Ініціатором народно-оркестрового руху Дрогобича виступив один із організаторів мистецького життя краю Андрій Іванович Душний. *Вперше* оркестрову номінацію було введено до конкурсних прослуховувань Всеукраїнського конкурсу імені Анатолія Онуфрієнка у 2007 році [4] з подальшим утвердженням у 2009 році [5]. І так, пропонуємо схематично розглянути еволюційну панораму оркестрової номінації.

Таблиця 1.

Рік	№	Колектив	Навчальний заклад	Керівник	Результат
2007	1.	ОНІ	Вінницьке УКіМ	Г. Муращенко	I
	2.	ОНІ	Ужгородське МУ ім. Д. Задора	С. Стегней	II
	3.	ОНІ	Тернопільське МУ ім. С. Крушельницької	М. Дмитришин	ГРАН-ПРІ

2009	1.		ОНІ «Веселики»	Долинська ДМШ	М. Мазур	I
	2.	Дитячий	Зразковий ОНІ	Сімферопольська дитяча музично-хорова школа	Г. Казаченко. О. Леонтєва	I
	3.	Викладачі	ОНІ	ДМШ № 2 м. Дрогобич	Р. Сорока.	I
	4.		ОНІ	Тернопільське МУ ім. С. Крушельницької	М. Дмитришин	ГРАН-ПРІ
	5.	I-II р.а.	ОНІ	Херсонське УК	О. Новиковська	I
	6.		ОБ-А	Дрогобицьке МУ ім. В. Барвінського	Р. Кабало	I
	7.	III-IV р.а.	ОУНІ	Львівської НМА ім. М. Лисенка,	В. Гарбарук, Я. Олексів	I

Отже, ми бачимо що за два рази проведення конкурсу збільшився показник оркестрів, це означає зацікавленість керівників у даній номінації та в її потребі для сьогодення. Варто зауважити, до складу журі першого конкурсу увійшли відомі постаті народно-інструментального мистецтва М. Давидов (Київ), Л. Посікіра, М. Корчинський (Львів), М. Імханицький (Москва, Росія), В. Голубничий (Нижній Новгород, Росія) та ін. В другому цю когорту поповнили А. Семешко (Київ) та В. Власов (Одеса) [2, 99].

Серед зразкових колективів вирізняється ОНІ Тернопільського МУ, який двічі став Володарем «Гран-Прі» і був визнаний як найкращий оркестр мистецьких навчальних закладів I-II рівнів акредитації. У його репертуарі «Гуцульська рапсодія» В. Карамішева, 7 частин з сюїти «Сон в літню ніч» В. Кукузенка, Вступ до опери «Квартал янголів» М. Теодоракіса, українська народна пісня в обробці А. Новікова «Розпрягайте, хлопці, коней», Сцени з життя кубанських козаків «Бриньківський козачок» Ю. Зацарного та ін. [4, 43; 5, 39]

Спеціально для другого конкурсу львівським композитором Я. Олексієм була написана «Фантазія» для ОУНІ із присвятою визначній постаті, чие ім'я носить конкурс, – Анатолію Васильовичу Онуфрієнку. Також колектив виконав твори А. П'яцолли «Смерть янголів», Я. Олексіва «Українська фантазія» та ін. [5, 39].

Подальші нововведення оркестрової номінації відбулися в рамках дитячо-юнацького Всеукраїнського конкурсу баяністів-акордеоністів «Візерунки Прикарпаття» із 2010 року.

Таблиця 2.

Рік	№	Колектив	Навчальний заклад / установа	Керівник	Ре- зуль- тат
2010	1	«Народний художній колектив» ОНІ	Херсонського палацу дитячої та юнацької творчості	Л. Святенко	I
2011	2.	ОУНІ викладачів	Стрийська ДМШ ім. О. Нижанківського	В. Кисіль	I
	3.	Народний ОНІ	Стрийський районний Народний дім	В. Кисіль	II
2012	4.	ОУНІ	Львівської ДМШ № 1 ім. А. Кос-Анатольського	Я. Олексів	I
	5.	ОНІ	Маріупольської ДШМ	В. Плотнікова	II

Даний конкурс об'єднав виконавські колективи Львівщини, Херсона та Маріуполя. У програмі учасників «Композиція на теми українських мелодій» та «Братівська полька» М. Марківа, «Фантазія f-moll для сопілки в супроводі оркестру» В. Попадюка, «Віночок українських мелодій» В. Терпелюка, «Курячі буги» Є. Дербенка, «Лірична фантазія “Калинонька”» М. Стецюна, «Забуття» А. П'яцолли, «Решето і коломийка» з балету «Хустка Довбуша» А. Кос-Анатольського та ін. [9, 21; 11, 24]. До складу журі входять керівники навчальних оркестрів України А. Нижник (Донецьк), Я. Олексів (Львів), Ю. Чумак (Дрогобич), М. Дмитришин (Тернопіль) та ін., які із розуміння специфіки інструментарію та репертуару дуже тонко та індивідуально підходять до того чи іншого колективу.

Кожен оркестр відрізняється своєю оригінальністю (стилем, виконавським трактуванням репертуару, тощо), складом (домрово-балалаєчний або скрипково-бандурний) та кількісним показником учасників (від 22 до 50 чоловік). Вони уособлюють пропаганду оркестрового мистецтва у своєму регіоні, що складає цілісну невід'ємну складову оркестрового мистецтва України.

Сьогодні одним із потужних мистецьких форумів, який по своїй формі та масштабі з року в рік збирає сотні виконавців та колективів із України й зарубіжжя, є міжнародний конкурс баяністів-акордеоністів «Perpetuum mobile», заснований у 2008 році музично-педагогічним факультетом Дро-

Таблиця 3.

Рік	№	Колектив	Навчальний заклад / установа	Керівник	Результат
2009	1.	Орк. кримсько-татарських НІ	Кримський інженерно-педагогічний університет (м. Сімферополь)	Р. Комурджи	I
	2.	ОНІ	Ужгородське МУ ім. Д. Задора	С. Стегней	II
2010	3.	Народний ОНІ	Муз.-пед. від. пед. фак. Кам'янець-Подільського НУ ім. І. Огієнка.	І. Маринін	III
	4.	ОУНІ «SoloWay»	Львівська НМА ім. М. Лисенка	Я. Олексів	I
	5.	ОНІ	Луганський ДКіМ	І. Золотарьова	I
2011	6.	ОУНІ	Волинське ДУКіМ ім. І. Стравінського	Л. Зуєнко	III
	7.	ОНІ «Кантабле»	Миколаївське ДМУ	О. Лук	I
	8.	ОУНІ «SoloWay»	Львівська НМА ім. М. Лисенка	Я. Олексів	I
	9.	Народний оркестр УНІ «Намисто»	Львівський НУВМтаБ ім. С. Гжицького	А. Яворівський	III
	10.	Народний худ. колектив АНМ «Первоцвіт»	Київський Палац дітей та юнацтва	О. Лисич	III
	11.	ОУНІ	Стрийська ДМШ ім. О. Нижанківського	В. Кисіль	III
	12.	Український НО	Рівненський ДГУ	О. Трофимчук	II
	13.	Орк. рос. НІ ім. Г. Шендєрєва	Сімферопольський міський театр естради (АР Крим)	В. Лобанов	I
	14.	ОНІ	Мелітопольське УК	Т. Фтіц	III
	15.	ОБ-А	Дрогобицьке МУ ім. В. Барвінського	Р. Кабало	II

2012	16.	ОНІ «Святограй»	Викл. Київської ПШМ № 6 ім. Г. Жуковського	В. Дмитренко	I
	17.	Зразковий ОНІ	Квасовської ДШМ (Білорусь)	Т. Гізінская	II
	18.	ОНІ	Лідський МК (Білорусь)	Е. Сечко	I
	19.	ОНІ	Львівське МУ ім. С. Людкевича	О. Личенко	ГРАН- ПРІ
	20.	ОНІ	Дрогобицька ДМШ № 2	Р. Кіца	II
	21.	Учнівський ОНІ	Ужгородська ДШМ	Н. Олашин	III
	22.	Народний ОНІ	Ужгородська ДШМ	М. Вігула	III
	23.	АБ-А	Луцький ПК	В. Рокош	III
	24.	ОРНІ	УО «Мінський МК ім. М. Глінки» (Білорусь)	Т. Іванова	II
	25.	ОНІ	Пензенський КМ (Росія)	О. Ляліна	I
2013	26.	ОНІ	Кам'янець-Подільський МУ ім. І. Огієнка	І. Маринін	II
	27.	Hhc-Hessigheim Hobbyotchester	Німеччина	Н. Герут	III
	28.	ОНІ	Ужгородське МУ ім. Д. Задора	С. Стегней	I

гобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка при сприянні Міністерства освіти та науки України [3, 55]. Із 2009 року в програмні умови конкурсу введено номінацію «оркестри народних інструментів».

У таблиці 3 подається регіональне представництво України на конкурсі, а також колективи-представники зарубіжжя (Росії, Білорусі, Німеччини).

Отже, із наведених даних можна класифікувати оркестри за наступними критеріями: *дитячі* (ДМШ), *навчальні* (музичні училища, коледжі, музична академія), *самодіяльні* (Львівський національний університет ветеринарної медицини, Київський палац дітей та юнацтва), *викладацькі* (Київська ШМ № 6 ім. Г. Жуковського Дрогобицька ДМШ № 2), *професійні* (Сімферопольський міський театр естради). Географія колективів (по Україні) складається так: Львівська обл. (Львів, Дрогобич, Стрий); Закарпатська обл. (Ужгород); Хмельницька обл. (Кам'янець-Подільськ); Волинська обл. (Луцьк); м. Рівне; м. Київ; м. Миколаїв; Запорізька обл. (Мелітополь); АР Крим (Сімферополь).

Якщо узагальнити репертуар оркестрів, то він включає твори В. Раду («Весняна хора»), А. П'яцолли («Танго вулиць», «Забуття», «Лібертанго»), А. Кос-Анатольського (Увертюру до опери «Заграва»), А. Шнітке (Два фрагменти з музики до спектаклю «Ревізька казка»: «Чиновники» та «Шинель»), В. Семенова (Соната «Баскіріада»), І. Тростянського («Український сувенір»), О. Колодуба («Троїсті музики», Українська карпатська рапсодія), О. Циганкова («Російська мозаїка», «Тустеп»), Л. Андерсона («Дрібничка»), Г. Хоткевича («Героїчна поема про Байду»), В. Власова («Шлях скорботи»), П. Фросіні (Увертюра «Британія»), Ю. Польового («Галицька барвіста», Марш «Опришків», «Рекрутська», «Намисто»), І. Гайдена (Концерт для цимбалів з оркестром), О. Трофимчук (Гуцульські награвання «Ой дай, Боже, в добрий час»), В. Дмитренка («Імпровізація і танок», «Замок Любарта», «Медитація»), В. Попадюка («Українська фантазія»), Ю. Зацарного («Бриньківський козаок») та ін. [6; 8; 10; 12; 13].

Відтак Оркестр народних інструментів ім. В. Воєводіна із Донецької державної музичної академії ім. С. Прокоф'єва відкривав програму IV-го конкурсу «Perpetuum mobile» (2011), а також акомпанував солістам у категорії «концертний виконавець». Виступи цього чудового колективу під орудою доцента Артема Нижника проходили з величезним успіхом і стали справжнім мистецьким явищем. Репертуар колективу складають твори «Танець скоморохів» з музики до весняної казки М. Островського «Снігуронька» та Фінал концерту d-moll П. Чайковського, «Два кольори» О. Білаша до слів Д. Павличка, «Циганські наспіви» П. Сарасате, «Циганська рапсодія» й «Разсипуха» В. Грідіна та ін. [11, 67].

Наступною подією презентації творчих колективів України став виступ Оркестру народних інструментів Тернопільського музичного училища ім. С. Крушельницької під керуванням Михайла Дмитришина на відкритті V-го конкурсу «Regretium mobile». Дійство відбувалось у рамках творчого вечора заслуженого діяча мистецтв України Юрія Кіцили із виконанням авторської музики митця [12, 67–68].

За визначеннями професора Л. Варавіної, «Відмінною рисою цього конкурсу є те, що вимоги ансамблевих і оркестрових категорій сформульовані таким чином, що дають можливість взяти участь різноманітним складам ансамблів і оркестрів, враховуючи сформовану традицію ансамблевого музикування в українському народному виконавстві як фольклорного, так і академічного напрямів. Це, з одного боку, привертає виконавців з усіх куточків України, Росії, Білорусі, а також інших країн, ініціює взаємозбагачення культур, підвищення професійного рівня музикантів. Показове і те, що залучаючи значну кількість учасників з різних країн, організатори конкурсу сподіваються, що це сприятиме підвищенню рівня змагальності, а міжнародні критерії оцінювання дадуть чіткі орієнтири для вітчизняної народно-інструментальної школи» [1].

Висновки. Провівши панораму оркестрового мистецтва сьогодення на прикладі мистецьких конкурсів Дрогобича, констатуємо, що сьогодні ряд колективів (за підсумками статті – 35 ОНІ України) знаходять можливість презентувати своє мистецтво на національному та міжнародному рівні. Їхня наполегливість, систематичність у роботі заслуговують уваги з боку держави (якої, на жаль, практично немає), а керівники оркестрів – це «фанати», які за будь-яку ціну докладають максимум зусиль до виконавських сентенцій, репертуарного забезпечення, інструментарію, постаючи водночас менеджерами-сподвижниками своєї справи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Варавіна Л. Відгук на проведення V-го міжнародного конкурсу баяністів-акордеоністів «Regretium mobile». – Архів А. Душного.
2. Душний А., Пиц Б. Львівська школа баянно-акордеонного мистецтва : довідник / А. Душний, Б. Пиц. – Дрогобич : Пбсвіт, 2010. – 216 с.
3. Пиц Б., Душний А. Кафедра музичних інструментів та вокалу Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка : науково-історичний довідник / [гол. ред. І. Фрайт]. – Дрогобич : Пбсвіт, 2011. – 196 с.
4. I-й Всеукраїнський конкурс виконавців на народних інструментах імені Анатолія Онуфрієнка, міжнародна науково-практична конференція «Народно-інструментальне мистецтво на зламі XX–XXI століть» (Дрогобич, 25–30 березня 2007) : програма / [ред.-упоряд.: А. Душний, С. Карась, Б. Пиц]. – Дрогобич : Пбсвіт, 2007. – 44 с.
5. II-й Всеукраїнський конкурс виконавців на народних інструментах імені

Анатолія Онуфрієнка, II-а міжнародна науково-практична конференція «Народно-інструментальне мистецтво на зламі ХХ–ХХІ століть» (Дрогобич, 25–28 березня 2009) : програма / [ред.-упоряд. : А. Душний, Б. Пиц]. – Дрогобич : Посвіт, 2009. – 40 с.

6. II-й міжнародний конкурс баяністів-акордеоністів «Вічний Рух», II-а Всеукраїнська науково-практична конференція «Музична освіта України: проблеми теорії, методики, практики» (ДДПУ ім. І. Франка, 7–10 травня 2009 р.) : програма / [ред.-упоряд. : А. Душний, Б. Пиц]. – Дрогобич : Посвіт, 2009. – 36 с.

7. III-й Всеукраїнський конкурс баяністів-акордеоністів «Візерунки Прикарпаття», III-я Всеукраїнська науково-практична конференція «Народно-інструментальне мистецтво на зламі ХХ–ХХІ століть» (ДДПУ ім. І. Франка, 19–21 березня 2010 року) : програма / [ред.-упоряд. : А. Душний, Б. Пиц]. – Дрогобич : Посвіт, 2010. – 20 с.

8. III-й міжнародний конкурс баяністів-акордеоністів «Perpetuum mobile», III-я Всеукраїнська науково-практична конференція «Музична освіта України: проблеми теорії, методики, практики» (ДДПУ ім. І. Франка, 6–9 травня 2010) : програма / [ред.-упоряд. : А. Душний, Б. Пиц]. – Дрогобич : Посвіт, 2010. – 36 с.

9. IV-й Всеукраїнський конкурс баяністів-акордеоністів «Візерунки Прикарпаття», II-а Всеукраїнська науково-практична конференція «Творчість композиторів України для народних інструментів» (ДДПУ ім. І. Франка, 2–4 грудня 2011 року) : програма / [ред.-упоряд. А. Душний, Б. Пиц]. – Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. Івана Франка, 2011. – 28 с.

10. IV-й міжнародний конкурс баяністів-акордеоністів «Perpetuum mobile», IV-а Всеукраїнська «Музична освіта України: проблеми теорії, методики, практики» та IV-а міжнародна «Народно-інструментальне мистецтво на зламі ХХ–ХХІ століть» науково-практичні конференції (ДДПУ ім. І. Франка, 30 квітня – 4 травня 2011 року) : програма / [ред.-упоряд. : А. Душний, Б. Пиц]. – Дрогобич : Посвіт, 2011. – 72 с.

11. V-й Всеукраїнський відкритий конкурс баяністів-акордеоністів «Візерунки Прикарпаття», VI-а міжнародна науково-практична конференція «Народно-інструментальне мистецтво на зламі ХХ – ХХІ століть» (ДДПУ ім. І. Франка, 7 – 9 грудня 2012 року) : програма / [ред.-упоряд. : А. Душний, Б. Пиц]. – Дрогобич : Посвіт, 2012. – 28 с.

12. V-й міжнародний конкурс баяністів-акордеоністів «Perpetuum mobile», V-а Всеукраїнська науково-практична конференція «Музична освіта України: проблеми теорії, методики, практики» (ДДПУ ім. І. Франка, 27 квітня – 1 травня 2012 року) : програма / [ред.-упоряд. : А. Душний, Б. Пиц]. – Дрогобич : Посвіт, 2012. – 72 с.

13. VI-й міжнародний конкурс баяністів-акордеоністів «Perpetuum mobile», VI-а Всеукраїнська «Музична освіта України: проблеми теорії, методики, практики» та III-я міжнародна «Творчість для народних інструментів композиторів України та зарубіжжя» науково-практичні конференції (ДДПУ ім. І. Франка, 9–13 травня 2013 року) : програма / [ред.-упоряд. : А. Душний, Б. Пиц]. – Дрогобич : Посвіт, 2013. – 80 с.

Статтю подано до редакції 12.10.2013 р.